

26.2012

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ БОРЖНИКІВ

Панкова В., Дегтярьова І.Б.

Незважаючи на те, що новою редакцією Закону про відновлення платоспроможності боржника, створені сприятливі умови для проведення санації підприємств-банкрутів, на сьогоднішній день така процедура не набула широкого поширення. Однією з головних причин цього є те, що коштів для цього зазвичай не виділяється. Кредитори, як правило, прагнуть повернути свої борги, а боржники, хоча б частково їх віддати. Єдиним виходом тут може слугувати реструктуризація підприємства, коли деякі активи розпродуються, а виторг спрямовується на потреби санації. Але і тут існує проблема: застарілі основні фонди (а це є характерним для переважної більшості українських підприємств), як правило, не є ліквідним майном. Частковим виходом з даної проблеми могла б стати застава або продаж нерухомості, а головне землі. Але сьогодні на заваді цьому стоїть політика місцевих адміністрацій та несформованість ринку землі в Україні. Отже, кредитори та інвестори поки що не зацікавлені у проведенні процедури відновлення платоспроможності боржника. Для державних підприємств ще одним джерелом коштів на проведення санації є фінансування з держбюджету. Причому в цьому разі витрати на санацію повинні фігурувати в Законі про державний бюджет на відповідний рік. При існуючому стані справ уряд навряд чи може дозволити собі витратити на ці заходи великі кошти.

З наведеного вище можна зробити висновок, що законодавство про неплатоспроможність недостатньо приділяє уваги такому важливому інституту, як санація. Якщо пам'ятати, що санація є однією з основних можливостей боржника відновити платоспроможність, то чотирьох статей щодо неї звичайно замало. Враховуючи значущість інституту санації, було б доцільно присвятити їй окремий розділ, який би більш докладно регламентував усі можливі питання санації боржника.

Закон повинен враховувати інтереси і боржника як потенційного платника податків і роботодавця, так і інтереси кредитора як сторони, котра потребує допомоги з боку держави.

При розгляді справи про реорганізацію боржник може бути звільнений від виконання фінансових зобов'язань, до якого не має входити більша частина податків і борги, що виникли внаслідок протиправної поведінки боржника. Якщо підприємство має заборгованість перед державою (наприклад, має заборгованість з податків або зобов'язання по кредиту), суд, що розглядає справу, може вимагати від державних органів утриматися від спроб стягнення заборгованості поряд з іншими кредиторами. Якщо ж суд припускає сплату заборгованості перед державою, остання бере участь у розподілі майна боржника нарівні з іншими кредиторами згідно з черговістю, встановленою законом. Перевагою такого способу відновлення платоспроможності є те, що боржник одержує можливість легально призупинити виплати заборгованостей кредиторам, може одержати додаткові кредити і вільно розпоряджатися своїм майном, якщо такі дії можуть поновити фінансову самостійність. Однак такий засіб захисту слід використовувати обережно і досить зважено, завжди слід обирати той захист, який якнайповніше відповідає конкретній ситуації. Найбільш негативним наслідком цього способу захисту є втрата репутації підприємства. Одне тільки звернення до суду у справі про банкрутство може вплинути на ставлення кредитних організацій до такого підприємства.

Було б доцільним державне фінансування санації підприємств незалежно від форм власності. Бажаним є також створення пільгових умов (зокрема у оподаткуванні) для залучених до санації кредиторів та інвесторів. Суттєвим є надання відстрочки платежів чи списання частини боргів при укладенні мирової угоди. Одним із варіантів вирішення проблеми є перепрофілювання виробництва, перекваліфікація кадрів (у рамках спільних програм із Службою зайнятості), скорочення штату, зміна організаційно-правової форми. Держава має створити податкові пільги для підприємств на яких проводиться санація, сприятливіші умови для залучення інвестицій, а також сприяння у залученні підприємств-посередників до вирішення цієї проблеми. Слід розробити низку заходів, які б унеможливили зловживання антимонопольним законодавством та вирішення проблеми рейдерства. Лише комплекс заходів економіко-правового характеру сприятиме вирішенню даної проблеми.